

SİBEL ATEŞ YENGİN

sibel.ates@aksam.com.tr

“Sesin Efendisi: İtrî” romanında Türk Musikisinin dahi bestekârı Buhurizâde Mustafa İtrî Efendinin hikâyesini anlatan yazar Mine Sultan Ünver’le kitabını konuştuk.

Çok sevilen tarihi romanlara imza attınız. Osmanlı dönemine ilginiz nereden kaynaklanıyor?

Cumhuriyetimiz, Osmanlı mirası üzerine kuruldu, tarihsel anlamda en yakın dönemimiz. Dolayısıyla günümüzü anlamak ve aynı hatalara düşmemek adına iyi bilmemiz ve olumlu-olumsuz anlamda gerçekçi bir bakış açısıyla tanıyıp değerlendirmemiz gereken bir dönem.

Günümüzde yazılan tarihi romanları yeterli buluyor musunuz?

Maalesef yıllarca tarih dersleri en sıkıcı derslerden oldu. Tek düze, gün, ay, yıl ezberletilerek öğretilen bir tarih! Bu manada geçmişte de şimdi de tarihi romanlar keyifle tarihi öğrenme aracımız. Nitekim kutsal kitaplar da, öğretisini hikâyeleme yoluyla aşılamıştır... Tarihi romanlar bu misyonu yüklenmişken fırsatı iyi değerlendirmek lazım. Ne demişler; aslanlar kendi tarihini yazmadıkça, tarihi avcılar yazmaya devam eder! Bunlar kaliteli içerik sunan, gerçekleri dillendiren romanlar olmalı. Ve okurda, daha derinini öğrenme isteğini uyandırmalı. Tarihi roman yazarı bunu yaparken büyük bir sorumluluk taşıdığının farkında olmalı.

İnsanımızın, okuduğu ve izlediği tarihi, hakiki tarih olarak kabul ettiğini göz ardı etmemeli. Bir Amerikalı, Game of Thrones’u izlerken kurgunun da olduğunu bilerek izler ama bizim seyircimiz ekranda gördüğü, romanlarda okuduğu tarihi tartışmasız kabul edip zihnine yazar. Bu nedenle tarihi roman yazarları içeriğe ve sunuma dikkat etmeli.

HEM BESTEKÂR HEM ŞAİR

Büyük müzisyen İtri hakkında yazılmış bir roman yok, bu ilk. Neden?

Buhurizade Mustafa İtri, Sebastian Bach’ın bizdeki eşdeğeri olarak görülür. Pek çoğumuz, tüm dünya Müslümanlarının tekberi, onun bestelediği makamda söylediğini dahi bilmeyiz. Binlerce bestesinden bugüne ancak kırk kadarı kalmış, hayatı hakkında bilinenler ise iki-üç sayfayı ancak doldurur. “Sesin Efendisi” bu anlamda bir ilk oldu...

Ahmet Özhan, bir röportajında “İstanbul’u en iyi İtri ve Nevakâr bestesi anlatır” diyor. Siz yola çıkarken müziğiyle ilgili ne düşünüyordunuz?

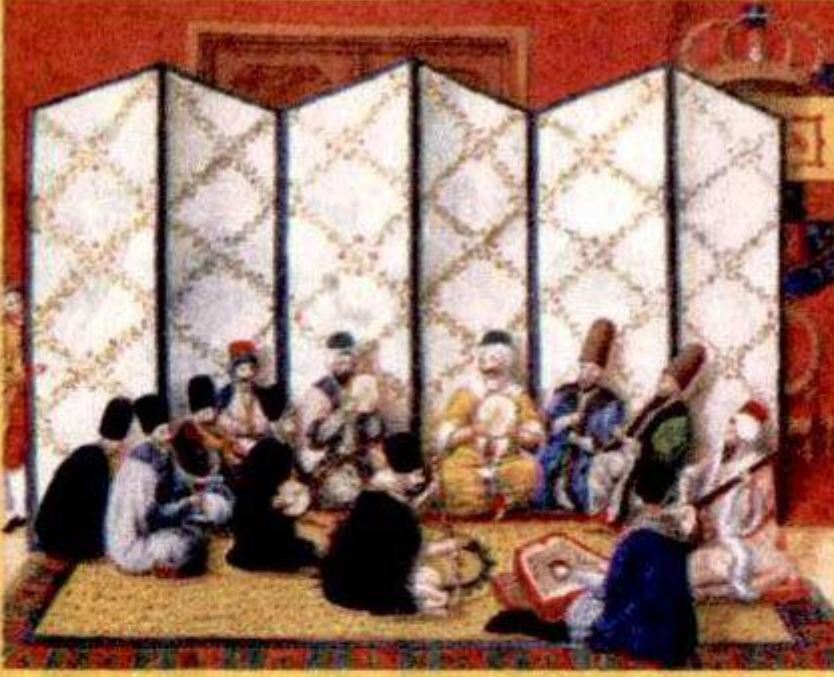
Itri her türden müzik yapmış ama en çok dini müzikle bugünlere ismini taşımıştır. Hem bestekâr hem de ses sanatçısıdır. Öte yandan şair, hattattır... Bu romanı, Itri'yi daha iyi tanıma, tanıtırma adına görev bilinci ve aynı zamanda umre sırasında şahit olduğum manzaranın dehşetengiz etkisiyle kaleme aldım. Mescid-i Nebevi'de ve Kâbe'de, her dilden, renkten ve milletten Müslümanın onun bestesi tekbirle cezbolması sizce de büyüleyici değil mi? Özellikle Kabe'nin etrafında dönen o ihtişamın, hep birlikte tekbir getirdiği o anlar!

Tüyler ürpertici. Üstelik asırlardan beri bu böyle. Tüm dünyayı saran bir nefes onun bestesi. Öyle büyüleyici bir beste ki; secde ettiğiniz o yüceler yücesinin nihayetsiz kudretini, gücünü iliklerinize kadar, her bir zerrenizle hissediyorsunuz ve teslim olan bir kulun tevekkülüyle secdeye gitmek istiyorsunuz... Acziyet ve kudreti hangi kelimeler bu denli bir arada ifade edebilir? Başka hangi nota! Elbette Itri'nin dinsel olmayan pek çok bestesi de var. Tut-i mucizeguyem bunlardan sadece biri. O, hakikaten sesin efendisi.

KULA KUL OLMAYANLARDAN

Kendisine sunulan tüm mevkileri elinin tersiyle itiyor. Büyük sanatkârların çoğu gibi o da özgürlüğüne düşkün değil mi?

Ne güzel söylediniz, ne kadar doğru. Sadece büyük sanatkârlarda görülen bir durum değil ama bilimde de bu böyle. İşin felsefesine sahip olmakla alakalı sanırım. İbni Sina'yı düşünün. Tıp felsefesini ilk ortaya atan yüce şahsiyetimiz. O da, yüce din alimimiz Ebu Hanife de kula kul olmayanlardan. Yerli, yabancı, nice isim sayabiliriz. Itri, hem Osmanlı Sultanının, hem de Kırım Hanının arkadaşı olmuş ama hür kalmayı tercih etmiş. Eserleri belki de bu yüzden bu kadar özgün. Asırları geçmiş bu günlere ulaşmış ve hâlâ hayranlıkla karşılanıyor. Sadece müzik onun zinciri. Her makamı elinin tersiyle itip Esir Kethüdalığı görevini istemesi dahi müziğe olan aşkı yüzünden. Osmanlı toprakları dışına çıkması yasak olduğu için, dünya insanlarını tanıyabildiği esir pazarlarında görev alıyor, yeni müzikleri ve sesleri keşfedebilmek için. Sizin söylediğiniz bağlamdaki özgürlüğünü romanda anlattım, keyifle yazdım. Onun nezdinde sanatkârların ruh halini sunma fırsatı yakaladım.

İTRÎ HAKKINDA İLK ROMAN

SESİN Efendisi: İtrî romanının yazarı Mine Sultan Ünver'den Türk Musikisinin dahi bestekârı İtrî Efendi'yi dinledik.

► SİBEL ATEŞ YENGİN- 11'de

Sesin Efendisi: İtrî

"Sesin Efendisi: İtrî" romanında Türk Musikisinin dahi bestekârı Buhurizâde Mustafa İtrî Efendinin hikâyesini anlatan yazar Mine Sultan Ünver'le kitabını konuştuk.

Çok sevilen tarihi romanlara imza attınız. Osmanlı dönemine ilginiz nereden kaynaklanıyor?

Cumhuriyetimiz, Osmanlı mirası üzerine kuruldu, tarihsel anlamda en yakın dönemimiz. Dolayısıyla günümüzü anlamak ve aynı hatalara düşmemek adına iyi bilmemiz ve olumlu-olumsuz anlamda gerçekçi bir bakış açısıyla tanıyıp değerlendirmemiz gereken bir dönem.

Günümüzde yazılan tarihi romanları yeterli buluyor musunuz?

Maalesef yıllarca tarih dersleri en sıkıcı derslerden oldu. Tek düze, gün, ay, yıl ezberletilerek öğretilen bir tarih! Bu manada geçmişte de şimdi de tarihi romanlar keyifle tarihi öğrenme aracıdır. Nitekim kut-sal kitaplar da, öğretisini hikâyeleme yoluyla aşılamıştır... Tarihî romanlar bu misyonu yüklenmişken fırsat-

tı iyi değerlendirmek lazım. Ne demişler; aslanlar kendi tarihini yazmadıkça, tarihi avcılar yazmaya devam eder! Bunlar kaliteli içerik sunan, gerçekleri dillendiren romanlar olmalı. Ve okurda, daha derinini öğrenme isteğini uyandırmalı.

Tarihî roman yazarı bunu yaparken büyük bir sorumluluk taşıdığını farkında olmalı. İnsanımızın, okuduğu ve izlediği tarihi, hakiki tarih olarak kabul ettiğini göz ardı etmemeli. Bir Amerikalı, Game of Thrones'u izlerken kurgunun da olduğunu bilerek izler ama bizim seyircimiz ekranda gördüğü, romanlarda okuduğu tarihi tartışmasız kabul edip zihnine yazar. Bu nedenle tarihî roman yazarları içeriğe ve sunuma dikkat etmeli.

HEM BESTEKÂR HEM SAİR
Büyük müzisyen İtrî

hakkında yazılmış bir roman yok, bu ilk. Neden?

Buhurizâde Mustafa İtrî, Sebastian Bach'ın bizdeki eşdeğeri olarak görülür. Pek çoğumuz, tüm dünya Müslümanlarının tekbiri, onun bestelediği makamda söylediğini dahi bilmeyiz. Binlerce bestesinden bugüne ancak kırk kadarı kalmış, hayatı hakkında bilinenler ise iki-üç sayfayı ancak doldurur. "Sesin Efendisi" bu anlamda bir ilk oldu...

Ahmet Özhan, bir röportajında "İstanbul'u en iyi İtrî ve Nevakâr bestesi anlatır" diyor. Siz yola çıkarken müziğiyle ilgili ne düşünüyordunuz?

İtrî her türden müzik yapmış ama en çok dini müzikle bugünlere ismini taşımıştır. Hem bestekâr hem de ses sanatçısıdır. Öte yandan şair, hattatır... Bu romanı, İtrî'yi daha iyi tanıma, tanıtma adına görev bilinci ve aynı zamanda umre sırasında şahit olduğum manzaranın dehşetengiz etkisiyle kaleme aldım. Mescid-i Nebavi'de ve Kâbe'de, her dilden, renkten ve milletten Müslümanın onun bestesi tekbirle cozbolması sizce de büyüleyici değil mi? Özellikle Kabe'nin etrafında dönen o ihtişamın, hep birlikte tekbir getirdiği o anlar! Tüyler ürpertici. Üstelik asırlardan beri bu böyle. Tüm dünyayı saran bir nefes onun bestesi. Öyle büyüleyici bir beste ki; secde ettiğiniz o yüceler yücenesin nihayetsiz kudretini, gücünü iliklerinizde kadar, her bir zerre-nizle hissediyorsunuz ve teslim olan bir kulun tevekkülüyle secdeye gitmek istiyorsunuz... Acziyet ve kud-

Mine Sultan Ünver

reti hangi kelimeler bu denli bir arada ifade edebilir? Başka hangi nota! Elbette İtrî'nin dinsel olmayan pek çok bestesi de var. Tut-i mucizeguyem bunlardan sadece biri. O, hakikaten sesin efendisi.

KULA KUL OLMAYANLARDAN

Kendisine sunulan tüm mevkileri elinin tersiyle itiyor. Büyük sanatçıların çoğu gibi o da özgürlüğüne düşkün değil mi?

Ne güzel söylediniz, ne kadar doğru. Sadece büyük sanatçılarda görülen bir durum değil ama bilimde de bu böyle. İşin felsefesine sahip olmakla alakalı sanırım. İbni Sina'yı düşünün. Tıp felsefesini ilk ortaya atan yüce şahsiyetimiz. O da, yüce din alimimiz Ebu Hanife de kula kul

olmayanlardan. Yerli, yabancı, nice isim sayabiliriz. İtrî, hem Osmanlı Sultanının, hem de Kırım Hanının arkadaşı olmuş ama hür kalmayı tercih etmiş. Eserleri belki de bu yüzden bu kadar özgün. Asırları geçmiş bu günlere ulaşmış ve hâlâ hayranlıkla karşılanıyor. Sadece müzik onun zinciri. Her makamı elinin tersiyle itip Esir Kethüdalığı görevini istemesi dahi müziği olan aşkı yüzünden. Osmanlı toprakları dışına çıkması yasak olduğu için, dünya insanlarını tanıyabildiği esir pazarlarında görev alıyor, yeni müzikleri ve sesleri keşfedebilmek için. Sizin söylediğiniz bağlamdaki özgürlüğünü romanda anlattım, keyifle yazdım. Onun nezdinde sanatçıların ruh halini sunma fırsatı yakaladım.